

Forkvinnufrágreiðing 2016

Rithøvundafelag Føroya

Innihaldsyvirlit

Forkvinnufrágreiðing

Limir	3
Nevndin.....	3
Umboð í nevndum og grunnum.....	3
Fæðið eftir Ebbu Hentze	3
RIT-salon.....	4
Upphavsrettindi	4
Kringvarpssáttmálin.....	5
Faroese Music Awards	5
Transpoesie 2017.....	5
Licentia Poetica	5
Bókadagurin 2016.....	5
Gunnar Hoydal heiðurslimur	5
Rithøvundafelagssamstarv um yrkisbókmentir	5
Biskops Arnø	6
Fyrsitingarligar uppgávur útveittar	6
Ebbuhús.....	6
Arsroknskapur felagsins	7
Frágreiðingar	
Listafólkasamband Føroya / LISA.....	8
M.A. Jacobsen-nevndin	8
Málráðið	9
Norðurl. bókmentavirðislønin.....	9
Barna- og ungdómsbókmentavirðisl.nevndin	10

Limir

Felagið hevur 128 limir.

Nevndin

Nevndin hevur síðani síðsta aðalfund javnan havt fundir.

Eftir aðalfundin 2016 skipaði nevndin seg soleiðis:

- Vónbjørt Vang, forkvinna
- Sissal Kampmann, næstforkvinna
- Rói Patursson, skrivari
- Bergur Rasmussen, kassameistari
- Helle Thede Johansen, nevndarlimur.

Tiltakslimur er: Gitte Klein.

Grannskoðari: Sámal Soll.

Umboð í nevdum og grunnum

Rithøvundafelagið hevur umboð í hesum nevdum og grunnum:

Listafólkasamband Føroya:

Rakel Helmsdal. Varaumboð: Carl Jóhan Jensen.

Fjølrit:

óvirkið

M.A. Jacobsen-nevndin:

Vár í Ólavsstovu

Málráðið:

Kári Leivsson

Norðurlenska bókmentavirðislønin, Føroyska tilmælisnevndin:

Kinna Poulsen, formaður. Bergur Djurhuus Hansen.

Tiltakslimur: Marianna Hoydal

Norðurlenska Barna- og ungdómsbókmentavirðislønin:

Paula Gaard og Tóta Árnadóttir.

Kulturkontakt Nord týðarastuðul:

(undir umlegging)

Norðurlenski barnabókarithøvundafelagsskapurin Regnhlíf:

Marjun S. Kjelnæs og Dánjal Hoydal.

Verkætlanin Listaleyapurin:

Elin Brimheim Heinesen. Varaumboð: ??

Bókmentaráð Kringvarpsins:

Gunnar Hoydal og Vónbjørt Vang

Frágreiðingar um virksemd í 2016 í hesum nevdum og grunnum eru lögð við hesi forkvinnufrágreiðing sum fylgiskjøl.

Fæðið eftir Ebbu Hentze

Felagið fekk síðst í august 2015 fráboðan um, at felagið hevði arvað heiðurslim okkara, Ebbu Hentze, sálu. Árið 2015 og langt inni 2016 hevur verið merkt at drúgvum uppruddingararbeiði í húsunum hjá Ebbu í C. Pløysengøtu og hevur fyllt óvanliga nógv í nevndararbeiðnum. Umsiðir kunnu vit siga, at hetta er nú er komið undir land.

Formlig avhendingaravtala

Eftir at nevndin í rúma tíð hevði gjøgnumgingið allar ognar, sum RIT hevði arvað frá Ebbu Hentze, varð avtala gjørd við Føroya Landsbókasavn um at taka bókur, skjøl, brøv, handrit o.a. eftir Ebbu Hentze í varðveitslu. 3. mai, 2016 var formlig avhendingaravtala undirskrivað millum RIT og Føroya Landsbókasavn.

Landsbókasavnið hevur skilt tilfarið og savnað tað í goymslueskjur, sum mett var varðveitingarvert. Burtursæð frá privatum brøvum, verður atgongd til at lesa/siggja alt tilfarið í savninum á staðnum, t.e. bókur, skjøl, handrit, myndir o.tl. Tilfarið kann bara brúkast til eigna nýtslu sambært vanligu nýtutreytunum hjá Landsbókasavninum.

Øll privatbrøv í savninum verða goymd fyrri almenninginum í 40 ár frá 20. maj 2015 at rokna, tá Ebbu Hentze andaðist. Landsbókasavnið og Rithøvundafelagið kunnu í felag og í serligum fòrum, t.d. til granskingarendamál, loyva atgongd til hetta tilfarið við teimum treytum, at tilfarið verður víst til kunningar, og at týðandi persónlig viðurskifti ella upplýsingar ikki verða flutt víðari.

Deyðsbúgvíð eftir Ebbu Hentze

3. februar 2017 varð deyðsbúgvíð eftir Ebbu Hentze fyrri í skiftirættinum. Tá samanum kom, hevði RIT

arvað eina peningapphædd uppá 192.859,54 kr. Hesin peningur er settur á serstaka konto og eftir ynski frá Ebbu skal peningurin nýtast til ungar rithøvundar, sum hava sýnt serligar gávur. Nevndin fer í næstum at arbeiða við at ganga ynskjum hennara á mæti.

Uppboðsøla av listaverkum

Upprunaliga vóru allar myndir og listaverk, sum Ebba Hentze átti, testamenterað til Listasavn Føroya. Listasavn Føroya segði arvin frá sær, sum síðani fall Rithøvundafelag Føroya í lut sum arvingur í búnum.

Av tí at RIT ongan móguleika hevði at varðveiti hesi listaverk varð avgjørt at selja verkini á uppboðsølu. Uppboðsølan fór fram leygardagin 25. mars 2017, kl. 14 í Posthúskjallaranum í Tórsgøtu. Talan er um verk eftir eitt nú William Heinesen, Torbjørn Olsen, Janus Kamban, Ingálv av Reyni, Zakarias Heinesen og fleiri. Útvið 60 verk vóru sett til sølu.

Innkomni peningurin fer á konto, til frama fyri ungar rithøvundar, eftir ynski frá Ebbu Hentze. Uppboðshaldari var Bjørn á Heygum, advokatur.

Limir ogna sær bókur

4. november bjóðaði RIT limum sínum inn á Gamla Bátasavnið (Náttúrugripasavnið), har tey, ið møtt vóru, høvdu móguleika at ogna sær eina ella fleiri bókur úr tí sum eftir var av bókasavninum hjá Ebbu Hentze, sálu.

Talan var um útvið 4.000 bókur, sum eftir vóru, aftaná at Føroya Landsbókasavn hevði tikið alt tað í varðveitslu, sum mett var vert at goyma. Restin av bókunum lat Landsbókasavnið aftur til RIT og skuldu tær antin latast limum felagsins ella burturbeinast.

Tiltakið var væl eydnað. Restin av bókunum vórðu lætnar Reyða krossi.

RIT-salon

Nevndin er farna árið farin undir at skipa fyri regluligum limatiltøkum, sum ætlandi skulu vera

3-4 ferðir árliga. Talan er um limatiltøk, har evnir, ið viðkoma føroyskum høvundum eru á breddanum og har limir felagsins kunnu koma til orðanna og koma við sínum íkasti til, hvussu farast skal fram.

Fyrsta tiltak varð hildið á Føroya Landsbókasavni, hósdagin 16. mars, 2017. Evnið var bókasavnsgejal, sum Føroya Landsbókasavn umsitur.

Sámal T. Johansen greiddi okkum frá verandi lóggávu og manngongdum í sambandi við útrokning av bókasavnsgejal. Aftaná fingi vit høvi at seta spurningar og annars at kjakast. Tosað varð um avbjóðingarnar við verandi manngongdum og góð hugskot til broytingar vórðu borin fram.

Nevndin takkar fyri tykkara íkast og fer nú at arbeiða víðari við spurninginum um bókasavnsgejal, sum ávís ónøgd er um millum limir okkara. Nevndin hevur í næstum fingið fund í lag við mentamálaráðharran, Rigmor Dam, um júst hetta evni.

Næsta RIT-salón er sett á skrá 27. apríl 2017 kl. 16-18. Evnið er forlagssáttmálar. Hvat er ein góður sáttmáli? Hvat skal hann innihalda og hvørji krøv kann eg sum høvundi seta til sáttmálar?

Ætlanin er at fáa nakrar frymlar, sum limir okkara kunnu nýta sum grundarlag fyri sáttmálum við útgevarar, tá ið tey skulu geva út. Ella ið hvussu er at fáa reist spurningin limanna millum, um ynskiligt er, at vit hava "standard" frymyndir, tá tað snýr seg um útgávuvirksemi? Tiltakið verður nærri lýst seinni.

Upphavsrettindi

Nýggj lóg um upphavsrettindi kom í gildi 30. apríl 2015. Síðan tá hevur Fjølrit ligið óvirkið. Enn mangla vit at fáa ein góðkendan upphavsrettarligan felagsskap, sum kann hava útgjald av upphavsrettarpeningi til listafólk um hendi.

Enn verður kjakast um hvørja loysn er best at hava. Um man móguliga skal velja ein felagsskap sum t.d. Copydan at umsita ella um og hvussu Fjølrit kann endurstovnst á besta hátt í mun til galdandi lóggávu.

Listasamband Føroya skipaði í november 2016 fyri fundi. Martin Næs og onnur høvdu framløgu um lóg um og støðuna hjá Fjølrit. Kunningin var tó ikki nóg fjøltáttáð og greið til at fólk kundu taka støðu til hvat nú skuldi gerast.

Avgjørt var, at LISA skuldi skipa fyri einum tiltaki, har umboð fyri Fjølrit og til dómis CopyDan kundu greiða frá, hvat teirra loysn hevur við sær. Hetta er tó ikki komið í lag enn og hevur nevndin í RIT vent sær til Copydan, sum sendir umboð til Føroyar at greiða

okkum frá um felagsskapin.

Umframt hetta hevur nevndin fingið fund í lag við Rigmor Dam, landsstýrskvinnu í mentamálum, um upphavsrettarligu støðuna. Fundurin fer eisini at snúgvá seg um onnur átrokandi mál, sum beinleiðis eru tengd at Mentamálaráðnum (t.e. Bókasavns gjald, gjald fyri rithøvundavitjanir á skúlum, viðurlag fyri nýtslu av upphavsrettarliga vardum tilfari í próvtøku tilfari og í tekstasøvnnum).

Kringvarpssáttmálin

Sáttmálin millum KvF og RIT frá 2012, um samsýning fyri rættindi at senda upphavsrettarliga vart tilfar hjá føroyskum rithøvundum og týðarum, verður í lötuni endurskodaður. Fundur hevur verið við Kringvarpið og í næstum orða vit nýggjan sáttmála, sum er meiri rættvísur í mun til útgjalding. Miðað verður eftir at fara aftur til minuttgjald.

Sum nú er hevur RIT tikið sær av útgjalding av kringvarpsspeningi til rithøvundar. Hetta arbeiði heldur fram inntil ein lóggildur rættindahavarafelagsskapur verður settur á stovn í mun til galdandi lóg.

Faroese Music Awards

FMA vendi sær til nevndina í felagnum um at kjósa ársins sangtekst. Sissal Kampmann og Vónbjørt Vang átóku sær hesa uppgávu og fall valið á sangin Verð min eftir Marjuna Syderbø Kjælnes, sum er á fløguni hjá Eivør In the Heart of a Selkie. Virðislønin varð handað Marjuni í Norðurlandahúsinum til stóra FMA tiltakið 11. mars 2017.

Transpoesie 2017

Aftur í ár hevur Sendistovan í Brússel heitt á RIT um at finna ein føroyskan rithøvund at umboða Føroyar til árliga Transpoesie-átakið, ið varpar ljós á yrkingar og mál við at geva yrkjarum úr øllum Evropa móguleika at sýna fram yrkingar fyri almenninginum á teirra móðurmáli, samstundis sum tær eru týddar til franskt og hollenskt, umframt enskt.

Í ár heitti RIT á Oddfríð Marna Rasmussen um at luttaka, sum tók av. Transpoesie verður í september 2017.

Licentia Poetica

Sum undanfarin ár varð eisini skipað fyri Licentia Poetica á Ólavsøku, saman við bókmentatíðarritinum Vencil, Føroya Háskúla, Steinprenti og Gamla Bókahandli, har yrkjarar lósu upp ymsastaðir í býnum. Í ár var lisið upp á Háskúlanum, í Steinprent, í Bojsensgarði og endað var á Býarbókasavninum.

Bókadagurin 2016

Leikluturin hjá RIT í samband við árliku bókadagarnar í NLH í november, hevur seinastu árin verið minkandi. Hetta tí at NLH hevur tikið um endan og skapt ein veruligan bókmentafestival, sum krevur meir tíð og orka til fyriskipan enn orka er til í felagnum. Seinastu árin hevur Inger Smærup Sørensen, verkætlanarleiðari hjá NLH, við hepnari hond staðið fyri fyriskipan av bókadøgunum.

Gunnar Hoydal heiðurslimur

Rithøvundafelagið heiðraði á Bókadøgunum 2016 ein teirra, sum hevur havt serliga stóran týðning fyri føroysk listafólk og ikki minst fyri rithøvundar.

Gunnar Hoydal var á degnum heiðraður við røðu og var av felagnum samstundis kosin heiðurslimur felgsins. Orsøkin til at nevndin í Rithøvundafelagi Føroya samtykti, at tilnevna Gunnar til heiðurslim, var á vakran hátt avdúkað í røðu, sum Helle Thede Johansen helt til hátíðarlötuna.

Í røðuni var dentur lagdur á hvussu Gunnar, stillisliga og uttan hóvasták, á sín sermerkta hátt hevur gjørt óvanliga stóran mun í føroyskari list og føroyskum skaldskapi. Bæði við sínum serstaka lýsandi og myndaríka máli í bókum og songtekstum, við sínum ídna virki fyri rættindum hjá listafólkum, fyri sína slóðbrótandi íverksetan av felagsskapum listafólkum at gagni og fyri sítt ídna virki fyri føroyskar rithøvundar. Millum annað sat hann heili 11 ár sum formaður fyri Rithøvundafelagið. Gunnar átti eisini hugskotið og var við at seta á stovn: Listasamband Føroya

Grønlandskt, samiskt og føroyskt rithøvundafelagssamstarv um yrkisbókmentir

Samstarv er fingið í lag millum grønlandska, samiska og Føroyska rithøvundafelagið um at samstarva um

yrkisbókmentir. Samstarvið var fingið í lag á Nordisk Faglitterærforeningars seminar, sum varð hildið í døgnum 27.-30. september í Nuuk, har umboð frá øllum trimum londum vóru umboðað.

Malan Marnerdóttir, sum varð í Nuuk um hetta mundi, umboðaði Rithøvundafelagið. Samstarvið heldur fram og Malan hevur játtað at halda áfram sum umboð. Í stuttum snýr samstarvið seg um at tosa um og lýsa felags avbjóðingar, sum eyðkennir hesi trý málsøkir og at koma við uppskotum til loysnir. Næsti fundur verður í Keyptmannahavn.

Biskops Arnø

Aftur í ár hava vit havt møguleika at senda ein rithøvund á debutantskeið á Biskops Arnø, og valdi nevndin at bjóða Onnu Maluni Jógvansdóttir at luttaka. Skeiðið verður 5. – 9. juni 2017.

Fyrisingarligar uppgávur útveittar

Á eykaaðalfundi felagsins, 30. mai 2016, var eitt av málunum, virksemin felagsins. Limir og nevnd vóru samd um, at Rithøvundafelagið má gerast meira sjónligt og nevndin má arbeiða meira “pro-aktivt”. Tað er tó frammanundan torført at fáa fólk, ið ólont vilja nýta stundir og orku av sínari frítíð uppá felagsarbeiði, at stilla upp tá ið nevndarval er. Sum er, krevur dagligi raksturinn nóg mikið av nevndina.

Við grundarlagi í hesum varð tí avgjørt, at dagligu fyrisingarligu uppgávarnar skuldu útveitast til eitt fólk, sum verður lónt fyri hetta arbeiði. Fólk ið skal taka sær av samskiftinum (svara teldupostum, dagføra heimasíðu osfr.), dagføra limalistar, gera roknskap og líknandi fyrisingarligar uppgávur.

Við at gera tílíka útveiting, verður samstundis tryggjað ein støðug og framhaldandi fyrising av felagnum, sum ikki er tengd at útskiptingum í nevndarsessunum. Tað, at nevndin verður loyst frá fyrisingarligum

uppgávum, førir við sær, at hon ístaðin kann savna orkuna um at arbeiða fyri at betra um korini umframt at skipa fyri tiltøkum, limunum at gagni.

Fyri at henda loysn fíggarliga skal bera til, var neyðugt at hækka limagjaldið. Í mong ár hevur limagjaldið verið 300 kr. um árið. Eykaaðalfundurinn avgjórði við atkvøðugreiðslu at hækka limagjaldið frá 1. januar 2016 at rokna, upp í 500 kr. um árið.

Við hesi hækking vil felagið vónandi fáa eina inntøku, sum kann nýtast til at rinda fyri fyrising, samstundis sum peningur er eftir til tiltøk, fundir og annað.

Við grundarlag í hesum gjórði nevndin 1. september 2016 avtalu við Kristiansborg, V/Helle Thede Johansen, um at átaka sær fyrisingaruppgávuna. Mett verður at í miðal verður talan um 3 tímar um vikuna og felagið skal sjálvsagt einans rinda fyri nýtta tíð.

Nevndin sær nú við nýggjari orku fram til at arbeiða við teimum avbjóðingum, sum limir felagsins stríðast við og vónandi síggjast úrslit longu í ár.

Ebbuhús

Sum er, hevur Rithøvundafelagið einki høli og er tørvurin tí stórum á høli til varðveitslu av ymiskum tilfari, skrivstovuútgærð, dagligt virksemin, fundir og tiltøk. Arvagoðsið eftir Ebbu hentze, sum RIT arvaði, er nú goymt burtur í kjallarum og goymslurúmunum hjá nevndarlimunum í Vestmanna, Hoyvík og Havn. Rithøvundafelag Føroya hevur sostatt stóran tørv á at finna høli, sum kunnu nýtast til dagligt virksemin, men eisini til at vísa fram lutirnar hjá Ebbu Hentze.

Okkara dreymur er at fáa innivist í einum húsum, har pláss er fyri skrivstovu, fundar- og skeiðvirksemin, men eisini fyri ein kafé - einari listafólkastovu, har rithøvundar og onnur listafólk, kunnu koma saman at tosa um teirra yrki, yvir ein kaffimunn, úr einum koppi hjá Ebbu.

Við jøvnum millumbilum skulu ymisk evni av týdningi fyri listafólk takast upp. Rúm skal vera fyri ymiskum áskoðanum, hugskotum og mentanum við tí endamáli at menna okkum sum listafólk.

Í húsini skal eisini vera pláss fyri at føroysk og útlensk listafólk kunnu leiga seg inn í styttri ella longri tíðarskeið, við tí endamáli, at savna seg um sítt skapandi listayrki.

Við at lata upp fyri útlenskum listafólki at koma higar, fáa føroysk listafólk íblástur útifrá men eisini borgarnir í Tórshavnar Kommunu kunnu fáa innlit og økta vitan um list og mentan úr øðrum londum.

Harafturat skal nevast, at við at kunnu vísa á at vit hava listabýli í Tórshavn verður opnað upp fyri fleiri møguleikum hjá okkara listafólki, at fáa innivist í útlenskum listabýli. Til ber at gera avtalur við aðrar felagsskapir um listabýli.

kunnu velja út og gera av, hvønn vit ynskja at bjóða henda vegin.

RIT er saman við Listasambandinum í dialogi við Tórshavnar kommununa um at útvega eini slík hús.

Nevast kann at KulturKontaktNord veitir Residens-stuðul, sum fer til at rinda ferðaseðil og partvís uppihald fyri listafólk. Hetta opnar fyri møguleikanum at vit

Syðrugøta, 24. mars 2017

Vónbjørt Vang, forkvinna

Rithøvundafelag Føroya

Roknskapur 2016

Inntøkur	
1010 Limagjald	62.300,00
1020 KVF-samsýning	412.500,00
1030 Bókadagar	-
1040 Rithøvundabókin	-
1050 Veitsla/tiltøk	-
1060 Stuðul/Gávur	3.500,00
1100 Rentur	-
Inntøkur tilsamans	478.300,00
Útreiðslur	
2010 Limagjald feløg	-
2020 KVF-samsýningar útg.	-412.500,04
2030 Bókadagar útr.	-45.000,00
2040 Umsiting/skrivari	-5.200,00
2045 Útr. Ísv. Ebbu	-23.310,65
2050 Veitsla/tiltøk útr.	-2.301,50
2051 Skrivstovukostnaður	-4.049,75
2400 Nevndararbeiði	-
2500 Umboðan og ferðing	-5.150,00
2600 Rentur og kostnaður	-600,00
Útreiðslur tilsamans	-498.111,94
Rakstarúrslit	-19.811,94

FÍGGJARSTØÐAN

Ogn	
30100 Eik Banki 1670095	213.158,43
30110 Eik Banki 1654383	3.904,13
30200 Suðuroyar Sparikassi	6.464,11
30300 Tilgóðar	84.005,00
Ogn tilsamans	307.531,67

Skuld	
Eginogn við ársbyrjan	238.120,51
Ársúrslit	-19.811,94
Eginogn við ársenda	218.308,57
40300 Skuld	89.223,10
Skuld tilsamans	307.531,67

Frágreiðingar um virkseimið í nevndumog grunnum

Listafólkasamband Føroya / LISA

LISA hevur verið sera aktivt seinasta árið.

Arbeitt hevur verið við at gera LISA og soleiðis listafólkini sjónligari í samfelagnum. LISA hevur verið væl umboðað í miðlunum og tykist í størri mun at gerast tilsipandardepil í almenna kjakinum og handfaring av listaøkinum sum heild.

Arbeiðið ber frukt og LISA fær so líðandi meira ávirkan á listaøkinum. LISA verður brúkt til ráðgeving og hevur í hesum árinum fingið umboð í tveimum nýggjum nevndum: Listasavninum hjá Bank Nordik og Listaflog hjá Altantsflogi. Hetta afturat dómsnevndini hjá Rit & Rák, stýrið fyri ítróttarhaskúlan í Suðri og stýrinum fyri Listaleyppin, sum komu í fjørð og fyrraárið.

Tvey stór tiltøk mugu nevnast.

Eina er stóra ráðstevnan um listapolitikk í Føroyum, sum LISA skipaði fyri 28. og 29. oktober 2016 í Sjóneleikarhúsinum í Havn. Listafólkini orðaðu Lista Magna Carta Føroya. Evnið var Listapolitikkur Føroya.

Fyri at listin skal standa so sterk sum gjørligt, so er tað er neyðugt at vit í Føroyum hugsa um og seta orð á hvat ein góður listapolitikkur er. Hvussu sær ein listapolitikkur, sum bæði er góður fyri listina og listafólkini út? LISA ynskir at útmarka listapolitikkinn í mun til almennan mentanarpolitik. Starvsnevndin ynskir at fáa sett á breddan eina samrøðu um listapolitik har yrkslistafólkini koma til orða.

Ikki eftirlønir, ið tey kunna liva av. Tey ið arbeiða við list fulla tíð eru merkt av strongd. Hetta eru alarmerandi tøl, ið eiga at verða tikin í álvara av mynduleikunum og okkum sjálvum.

Fleiri onnur mál hava verið í árinum, og tað fer at bera til at lesa ársfrágreiðingina í heilum líki eftir eykaaðalfundin fyrst í apríl.

Rakel Helmsdal,
umboð hjá Rithøvundafelagnum í LISA.

M.A. Jacobsen-nevndin

Nevndin til virðisløn M.A.Jacobsens helt 4 fundir í 2016 + samskipti umvegis teldupost. Nevndin samdist um ikki at lata nakra virðisløn fyri yrkisbókmentir í ár.

Virðislønin fyri fagrar bókmentir var latin Heðini M. Klein fyri yrkingasavnið Tað orðið. Við hesi grundgeving: Tað orðið er sjáldsama heilskapad yrkingasavn, sum gjøgnum bønina “Gev mær ...” uttan íhald sóknast eftir tí eina rætta orðinum fyri tað, sum ikki kann sigast. Talan er um eina langa yrking, ið vendir og snarar orðunum, dregur væntað og óvæntað brigdi fram í teimum og fagnar gjøgnum hesar røslur lívinum, sum tað er. Við sínum serliga tónalagi og serstøku rýtmu leiðir yrkingin lesaran langt inn í tilveruspurningar, sum hava alment gildi. Savnið er ein skaldslig rannsóknarferð inn í tað, sum formar og birtir undir tilvitsku okkara.

Virðislønin fyri mentanaravrik var latin Eilif Samuelsen fyri hesi grundgeving: Eilif hevur halgað sína tíð sum eftirløntur til at geva okkum klassiskar heimsbókmentir á føroyskum máli. Á egnum forlagi hevur hann síðani 2004 givið út 11 bókur. Við týðing og útgávu av verkum sum Statinum hjá Platon og Politikkinum og Etikkinum hjá Aristoteles úr forna Grikkalandi, Játanum Augustinusar frá kirkjunnar ungdómi og høvuðsverkum hjá Thomasi Aquinas og Machiavelli úr evropeiskari miðöld hevur Eilif ríkað okkum við heimsspekiligum dýrgripum á móðurmálinum. Eilif hevur harumframt týtt skaldslig verk eftir Abelard, Turgenjev og Lagerkvist til gott og lætt føroyskt mál. Hetta er fyrimyndarligt mentanaravrik.

Vár í Ólavsstovu,
nevndarlim Rithøvundafelagsins í MAJ

Hitt er livikorskanningin, sum LISA gjørdi í heyst millum øll føroysk listafólk úti og heima. Ætlanin er at fara víðari við hesum og gera eina enn størri kanning. Henda fyrsta kanningin hevði greið úrslit ið vísa at føroysku yrkslistafólkini hava eina meðalinntøku, ið er langt undir tað aðrir samfelagbólkar hava. Tey hava

Málráðið

Sigast má, at 2016 var eitt virkið ár hjá Málráðnum. Umframt at ráðið sjálvt helt 4 fundir, hevur starvsnevndin fundast minst eina ferð um mánaðin, og arbeitt við fleiri verkætlanum.

Ráðsfundirnir viðgera ymisk evni viðvíkjandi føroyskum máli, og afturvendandi á skránni eru eitt nú stavseting, støða til ymiskar málsligar avbjóðingar, og orðaskifti grundað á ólíkan hugburð til hesar. Vit kunnu siga, at meðan Málráðið umrøður og tekur avgerðir, so er tað starvsnevndin sum fremur og setur tiltøk í verk.

Móðurmálsdagurin er vorðin afturvendandi tiltak, sum ráðið skipar fyri. Í 2016 varð hann hildin í Nýggjustovu 31. mars um Ung og Filmsmál, og yrkismál er á skránni í 2017. Síðani var annað tiltak á Háskúlanum 1. oktober um Ung og Málið. Á skránni vóru tónleikaframførslur, framløgur um málslig evni, umframt ein filmskapping fyri ung, har evnið var málið, og viðislønir vóru latnar. Harumframt varð Málráðið eisini biðið um at vera við í tiltakinum Ársins Orð, sum Kringvarpið skipaði fyri.

Norðurlandskt samstarv

Málráðið luttók á norðurlandskum málfundi í Vaasa í Finnlandi 31. august til 2. september, har evnið var 'fleirmælt samfelagið'. Har varð avgjørt at luttaka á mál og mentanarstevnu í Århus í september 2017, og í 2018 verður skipað fyri norðurlandskum málfundi í Føroyum, har evnið verður málið í sosialu miðlunum.

Stavsetingarorðabókin

Málráðið hevur sett ein fylgibólk, sum hittist eina ferð um mánaðin, og arbeiðið er komið í eina fasta legu. Um ársskiftið vóru næstan øll leitorðini í Føroyskari Orðabók flutt yvir í Stavsetingarorðabókina.

Málslig vegleiðing og ráðgeving

Nógvrar spurningar um mál og málfroði koma alla tíðina inn til Málráðið, og verða hesir viðgjørdir og svaraðir av starvsnevndini og starvsfólki ráðsins. Hetta er ein sera týðningarmikil mennandi táttur í virksema Málráðsins.

Frálæra í føroyskum fyri útlendingar

Málráðið hevur viðgjørt hetta øki, har vit mugu sigast at vera eftirbátar í mun til okkara grannalond. Ráðið samdist við ársenda um at senda Mentamálaráðnum skriv, har heitt verður á myndugleikarnar um at gera munandi meira fyri at læra útlendingar, sum hava sett búgv her, føroyskt, m.a. við at útbúgva lærarar til uppgávuna, at gera eina útbúgvingarætlan og at bjóða tilflytarum nøktandi tal av tímum í málinum.

Eitt øki, sum samtykt varð at gera meir við komandi ár, er skipað arbeiði við føroyskum yrkismáli, og eisini granskingarmáli. Hetta verður eisini evnið

fyri Móðurmálsdagin 2017, sum sagt verður frá í kunningar skrivi:

'Málráðið hevur valt yrkismál sum evni fyri Móðurmálsdagin 2017. Í ár verður dagurin í Løkshøll í Runavík 25. mars, kl. 13-16. Móðurmálsdagurin verður hildin á føðingardeggi V. U. Hammershaímbs. Hann var føddur 25. mars 1819. Tiltakið endar við, at ein móðurmálsvirðisløn verður handað. Við at seta sjóneykuna á yrkismál vísir Málráðið á týðningin á øllum økjum at hava eitt væl virkandi mál, sum alt árið kann rúma øllum samskifti og øllum tí, sum fólk fáast við í sínum yrki.'

Tað var 1. januar 2013 at Málráðið fór til verka. Málráðið avloysti tá Føroysku málnevndina, sum hevði virkað sambært kunngerð síðan 1985. Tann 31. desember 2016 rann tað fyra ára skeiðið út, sum sitandi Málráð varð sett til at virka. Mentamálaráðið hevur tó heitt á okkum um at verða sitandi til 1. apríl 2017, tá væntað er at nýtt Málráð fer at verða skipað.

Kári Leivsson,
umboð Rithøvundafelagsins í Málráðnum.

Tilmælisnevndin, sum tilnevnir føroyska uppskotið til Norðurlandsku bókmentavirðislønina

Aftur á hesum sinni var tað fráfarni formaðurin, Ann Ellefsen, sum luttók á Norðurlandafundi, har okkara uppskot, *Eg síggi teg betur í myrkri* hjá Carl Jóhan Jensen varð presenterað saman við øllum hinum innstillingunum. Tað endaði sum kunnugt við, at framúrskarandi yrkingasavnið Sanger och formler hjá svenska yrkjaranum Katarina~Frostenson vann bókmentavirðislønina fyri 2016.

Síðan hava vit í nevndini havt fundir og endaðu

við at tilnevna yrkingasavnið hjá Sissal Kampmann *Sunnudagsland* til Norðurlendsku bókmenta-virðislønina 2017.

Sunnudagsland, ið er fimta útgávan hjá Sissal Kampmann, er eitt savn av yrkingum til heimstaðin, Vestmanna. *Sunnudagsland* er eitt búgvíð yrkingasavn, ið er komponerað sum ein heild við yrkingum um eitt yrkjaraeg, sum er flutt aftur til heimbygðina at vera eina tíð. Vit hóma samfelagið, men uppliva ikki onnur fólk í bókini enn yrkjaraegið, ið tykist avbyrgt í lufttómum rúmi.

Sunnudagsland er ein sorgblíð bók, merkt av longslí og eini djúpari kenslu av fremmandleika og av at vera uttanfyri. Tíðin, tað slitna umhvørvið og tað vánaliga veðrið verða nágreiniliga skrásett av yrkjaraegnum, sum kannar veðurlíkindini fleiri ferð um dagin. Veðrið og ljósið hava sera stóran týdning í savninum.

Orðið sunnudagur ella sunnudagr merkir sóldagur, men eftir øllum at døma mugu tey bíða eftir sólini í Sunnudagslandinum, har ódn og myrkur ráða, har klokkan ringir ljóðleyst og har vegurin til bygdina er sólleysur og stjørnuleysur.

Eitt sindur av broyting er nú komið í við tað, at Ann Ellefsen hevur lagt frá sær eftir drúgvu tænastu í tilmælisnevndini. Nú eru vit í nevndini: Kinna Poulsen, formaður. Bergur Djurhuus Hansen. Tiltakslimur: Marianna Hoydal

vh Kinna Poulsen

Norðurlendsku Barna- og ungdómsbókmenta-virðislønanevndini

Fyrst er at siga, at Føroyar hava ikki eina “nevnd” reint formliga, men bert ein lim og ein varðalim.

Í verki hava hesir báðir kortini samstarvað á jøvnum føti um fyrireikandi arbeiðið, meðan bert tann formligi limurin hevur møtt á fundunum. Turið Sigurðardóttir og Oddfríður M. Rasmussen vóru fyrstu limir/varðalimir, og tá Oddfríður bar seg undan á vári 2015, varð heitt á undirritaðu um at vera tiltakslim. Tá var innstillingin fyri 2015 longu gjørd (“Og Mamma”, eftir Elina á Rógvi). Tað var ætlanin at Turið, eins og undanfarnu árin, skuldi møta til dómsnevndarfundin í Keyppannahavn, men av tí at henni barst frá, møtti eg á fundinum fyri hana í oktober 2015.

Stutt eftir hetta - 31.10.15 tók Turið seg eisini úr nevndini og viðmældi at Paula Gaard kom inn sum tiltakslimur. Vit báðar hava síðani samstarvað um hetta arbeiðið og hava valt at skipa tað á tann hátt, at vit báðar eisini skiftast um at møta til fundirnar, so leingi sum vit eru í hesari nevndini.

Arbeiðið er í tveimum: annar parturin er at lesa og meta um tær bókur, ið verða innstillaðar til metingar – í verki hevur tað kortini verið so, at vit sjálvar hava sett okkum í samband við BFL og fingið tey at sent okkum tær bókur, ið tey meta hava móguleika at standa seg í hesum høpinum, og so hava vit biðið um onkra umframt, um vit halda okkurt annað vera áhugavert.

Vit kundu hugsað okkum at kunnað høvundar og onnur forløg um hesa mannagongdina og ábyrgdarbýtið, so eingin kennir seg umlopan. Hóast føroyski barnabókamarknaðurin ikki er so ovurhonds stórus, so er kortini ikki óhugsandi, at okkurt fer aftur við borðinum hjá okkum – og tað er ikki okkara uppgáva at leita eftir bókum.

Tað, vit gera, er at lesa hesar bókur, hvør í sínum lagi. Síðani gera vit okkara egnu “topp-listar” um bókur, ið vit halda vera áhugaverdar, sum vit so hittast og kjakast um, tá tíðin til innstillingina nærkast. Freistin at innstilla er hálvan marts, og innstillingin verður almannakunngjørd, saman við grundgevingini, á barnabókaráðstevnuni í Bologna fyrst í apríl. Í 2016 innstillaðu vit bókina “Stríðið um tað góða grasið” eftir Bárð Oskarsson.

Tá allar innstillaðu bókurnar eru almannakunngjörðar, byrjar seinni parturin av arbeiðinum, sum er hin mest tíðarkrevjandi, nevniliga at lesa og meta allar innstillaðu bókurnar. Bæði limur og tiltakslimur lesa allar bókurnar áðrenn 1. septembur. Tá hittast vit aftur við hvør sínum lista av bókum, sum vit kundu hugsað okkum at viðurkent; vit tosa saman um grundgevingar og bera saman styrkir og veikleikar við ta bókina, sum vit hava innstillað úr Føroyum. Tann, sum umboðar Føroyar á fundinum, er sostatt rættiliga væl ílatin til at luttaka í kjakinum á dómsnevndarfundinum.

Heystið 2016 umboðaði eg Føroyar á dómsnevndarfundinum í Oslo, vinnarin (“Sølvasaga unglings”, eftir

Rithøvundafelag Føroya

Íslenska høvundin Arnar Már Arngrímsson) varð almannakunngjördur í nov.2016

Nú havi eg umboðað Føroyar tvær ferð og haldi at tað er ein fyrimunur, at tað er ein ávísur kontinuitetur í arbeiðinum. Tað er gott at sleppa at venja seg við samanhingin og “pallin” og at læra hini at kenna.

Hetta er samstundis onnur av orsökunum til, at vit hava valt, at báðar skulu hava høvi at møta regluliga á fundinum. Hin orsøkin er, at einasta samsýning ið verður latin, er fyri at skriva innstillingina og fyri fundarluttøkuna – um tiltakslimurin ikki fær høvi at

møta, kemur viðkomandi sostatt at arbeiða púra ólont, nakað sum virkar órættvíst, tá vit nú báðar lesa allar bøkurnar og leggja orku í at meta um tær.

Tað er eisini fakliga spennandi at sleppa at taka lut á hesum fundunum, so tað hevði verið spell, um bert annar limurin fekk høvi til at royna seg. Tí havi eg longu nú boðað samskiparanum frá, at tað í ár verður Paula, sum umboðar Føroyar og innstillaðu bókina í Reykjavík í heyst.

Vinaliga
Tóta Árnadóttir

